

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Кафедра корекційної педагогіки та інклюзії

**Методичні вказівки до практичних та семінарських занять
Етика та психологія сімейного життя**

Галузі знань 0101 Педагогічна освіта

Напрямок підготовки 6.010106 «Соціальна педагогіка»

Факультету педагогічної освіти

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Кафедра корекційної педагогіки та інклюзії факультету педагогічної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка.

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Ірина Субашкевич – старший викладач кафедри корекційної педагогіки та інклюзії

Обговорено та рекомендовано до затвердження кафедрою корекційної педагогіки та інклюзії “ 29 ” 08 2016 р., протокол № 1

В.о. завідувача кафедри _____ доц. Лобода В. В.

Схвалено Вченою радою факультету педагогічної освіти

Протокол від “ 31 ” 08 2016 р. № 1
“ _____ ” _____ 2016 р.

Голова Вченої ради _____ доц. Герцюк Д. Д.

Теми семінарських занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Інститут сім'ї: історичний аспект	2
2	Проблеми стабільності шлюбу і сім'ї	2
3	Проблеми дошлюбних стосунків	1
4	Психологічна допомога сім'ї	2
	ВСЬОГО	7

Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Тренінг «Подолання подружніх конфліктів»	2
2	Тренінг «Батьківської ефективності»	1
3	Тренінг «Проблема підготовки молоді до сімейного життя»	1
4	Модульний контроль 1	2
5	Методики вивчення сім'ї	2
6	Техніки сімейного консультування	2
7	Підсумково – узагальнююче заняття	2
8	Модульний контроль 2	2
	ВСЬОГО	14

Змістовий модуль 1 Психологічні особливості сучасної сім'ї

Тема 2: Інститут сім'ї: історичний аспект

1. Історія розвитку шлюбно-сімейних стосунків.
2. Модель сім'ї первісних народів. Сім'я в Стародавні часи.
3. Погляд різних релігій на сім'ю (іслам, християнство).
4. Провідні тенденції в розвитку сучасної сім'ї.

Тема 4: Проблеми стабільності шлюбу і сім'ї

1. Співвідношення понять «шлюб» і «сім'я». Фактори стабільності шлюбу і сім'ї.
2. Роль подружньої сумісності в підтримці стабільності шлюбу.
3. Особливості подружнього спілкування і їх вплив на стабільність сім'ї.

4. Сутність поняття «психологічне здоров'я сім'ї».
5. Умови створення психологічно здорової сім'ї.
6. Умови готовності майбутнього подружжя до шлюбу.

Тема 6: Тренінг «Подолання подружніх конфліктів»

Вироблення стратегій поведінки в подружніх конфліктах, які сприяють конструктивному вирішенню проблеми. Виявити, які конфлікти є конструктивними, а які деструктивними. Зробити аналіз рис людини, які найбільшою мірою зумовлюють її конфліктну поведінку у шлюбі. Розглянути і проаналізувати деякі методи подолання конфліктів.

Тема 8: Тренінг «Батьківської ефективності»

Навчитись працювати з батьками та їхніми дітьми, а також підвищити батьківську ефективність учасників виховних стосунків з дітьми. Поглибити пізнання батьками самих себе, своїх психологічних особливостей, усвідомлення своїх дій і думок, зміцнення позитивних якостей особистості, набуття навичок адекватної поведінки в певних соціальних ситуаціях. Вивчення світу дитинства як такого, поглиблене пізнання своєї дитини, її вчинків, емоцій, думок. Знаходження оптимальних шляхів спілкування з дитиною, пошук та використання адекватних методів виховання і розвитку дитини та умов їх повного прийняття.

Тема 10: Тренінг «Проблема підготовки молоді до сімейного життя».

Підготовка молоді до сімейного життя і формування адекватних уявлень про родину. Гармонізація всіх трьох підструктур особистості: когнітивної (уточнення, конкретизація і розширення системи знань про себе і сімейного життя, свого «Я-образу» майбутнього сім'янина), афективної (вироблення позитивного самовідношення, адекватне оцінювання своїх можливостей і потенціалу у майбутньому сімейному житті), поведінкової (закріплення власної «Я-концепції» в конкретних ситуаціях взаємодії та етики спілкування з протилежною статтю).

Змістовий модуль 2

Діяльність практичного психолога щодо надання психологічної допомоги сім'ї

Тема 13: Методики вивчення сім'ї

1. Методики, за допомогою яких можна визначити особливості взаємин у сім'ї.
2. Психодіагностичне дослідження ступеня задоволеності шлюбом за опитувальником В. Століна.
3. Узгодженість сімейних цінностей і рольових установок у подружній парі за методикою А. Волкової і Г. Трапезникова.

4. Методики психодіагностики стилів сімейного виховання: дослідження особливостей процесу виховання в сім'ї за методикою АСВ.

Тема 15: Психологічна допомога сім'ї

1. Консультативна допомога сім'ї і сімейна психотерапія.
2. Психологічна допомога дітям розлучених батьків допомога помираючим членам сім'ї та їх ближнім.
3. Психологічна допомога батькам підлітків.
4. Сімейно обумовлені негативні почуття. Почуття провини в сімейних відносинах.
5. Вправи на відновлення комунікації в сім'ї.

Тема 16: Техніки сімейного консультування

1. Основні напрямки сімейного консультування.
2. Цілі і завдання сімейного консультування.
3. Відмінність сімейного консультування від сімейної психотерапії.
4. Етапи проведення консультування.
5. Методологічні принципи роботи з сім'єю.

Розподіл балів, які отримують студенти

*Норми оцінювання
навчальних досягнень студентів
при запровадженні 100 - бальної системи*

<i>Поточне тестування та самостійна робота</i>							<i>За семестр</i>	<i>Іспит</i>	<i>Сума</i>
Змістовий модуль 1							50	50	100
T2	T4	T6	T8	T9	T10	МК			
5	5	2	2	5	2	10			
Змістовий модуль 2									
T13	T15	T16	-	-	-	МК			
2	5	2	-	-	-	10			

Оцінювання знань студента здійснюється за 100-бальною шкалою (для екзаменів і заліків).

- максимальна кількість балів при оцінюванні знань студентів з дисципліни, яка завершується екзаменом, становить за поточну успішність 50 балів, на екзамені – 50 балів;
- при оформленні документів за екзаменаційну сесію використовується таблиця відповідності оцінювання знань студентів за різними системами.

Шкала оцінювання: Університету, національна та ECTS

<i>Оцінка в балах</i>	<i>Оцінка ECTS</i>	<i>Визначення</i>	<i>За національною шкалою</i>	
			<i>Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку</i>	<i>Залік</i>
90 – 100	A	<i>Відмінно</i>	<i>Відмінно</i>	<i>Зараховано</i>
81-89	B	<i>Дуже добре</i>	<i>Добре</i>	
71-80	C	<i>Добре</i>		
61-70	D	<i>Задовільно</i>	<i>Задовільно</i>	
51-60	E	<i>Достатньо</i>		

Критерії та норми оцінювання

Основними критеріями є:

- характер засвоєння знань, умінь і навичок (обсяг, повнота, правильність, точність знань, їх міцність);
- якість відповіді студента (рівень осмислення, аргументації, аналізу, послідовність, самостійність творчого застосування, виразність мови);
- якість виконання роботи (збереження науковості, системи, повнота і правильність, самостійність суджень, грамотність викладу);
- рівень вихованості (старанність, гуманізм, добрі справи і вчинки, активність, дотримання норм поведінки, моральне здоров'я, ціннісні орієнтири).

ОЦІНКА «ВІДМІННО»

- правильне, повне засвоєння програмового матеріалу;
- свідоме, аргументоване висвітлення теми, правильне і доцільне використання наукової термінології;
- логічний, послідовний виклад матеріалу, підтвердження теоретичного матеріалу прикладами, фактами з різних сфер;
- вміння аналізувати поняття, твердження, явища, закономірності;
- самостійне, творче застосування знань, розкриття причин і взаємозв'язку, взаємозумовленості;
- виразність, багатогранність мови, вміння формулювати висновки та власні судження.

ОЦІНКА «ДОБРЕ»

- свідоме, повне засвоєння матеріалу програми, але з деякими неточностями і прогалинами у другорядному матеріалі (1-2 незначні помилки);
- аргументована відповідь, наявність висновків і власних суджень;
- самостійне, творче застосування, інколи з допомогою викладача;

- незначне порушення послідовності викладу;
- недостатня виразність мови, наявність неточностей у висновках.

ОЦІНКА «ЗАДОВІЛЬНО»

- неповне засвоєння матеріалу програми, виклад матеріалу з кількома (3-5) незначними помилками, які студент може виправити за допомогою викладача;
- самостійне, репродуктивне застосування знань за вказівкою викладача;
- деякі порушення логічності і послідовності викладу; недостатнє розкриття суті явищ, понять;
- недостатнє самостійне мислення, не проглядається причинно-наслідковість, взаємозв'язок;
- бідність мови, відсутність або неконкретність висновків.

ОЦІНКА «НЕЗАДОВІЛЬНО»

- відсутність знань, умінь і навичок;
- знання матеріалу за обсягом менше половини;
- несвідоме, механічне використання лише фрагментарних знань;
- виклад матеріалу з великими помилками, без системи і належної аргументації;
- відсутність логіки і мисленевої діяльності, не зроблені висновки, узагальнення;
- допущено більше 5 грубих помилок у використанні наукових понять і термінології.

Рекомендована література

Базова

1. Бондарчук О. І. Психологія сім'ї: Курс лекцій. / О. І. Бондарчук – К.: МАУП, 2001.– 96 с.
2. Молода сім'я: проблеми та умови її становлення. / А.Й. Капська. – К.: ДЦССМ, 2003. – 184 с.
3. Мілютіна К. Психологія сім'ї. Техніки раціонально – інтуїтивної психокорекції родини. / К. Мілютіна – К.: Главник, 2007. – 112 с.
4. Поліщук В. М. Психологія сім'ї. / В. М. Поліщук. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. – 239 с.

Допоміжна

1. Дружинин В.Н. Психология семьи. / В. Н. Дружинин. – М., 1999. – 360 с.
2. Ейдмиллер З. І. Психология и психотерапия семьи. / З. І. Ейдмиллер, В. В. Юстицкис – СПб., 1999. - 364 с.
3. Колісник О. Етика та психологія сімейного життя / О. Колісник. // Психолог. – 2011. – №30. – С. 3–40.
4. Сатир В. Вы и Ваша семья. Руководство по личностному росту. / В. Сатир. – М., 2000. – 226 с.

5. Шнейдер Л. Б. Психология семейных отношений. Курс лекций. / Л. Б. Шнейдер – М., 2000. – 400 с.